Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

АНТРОПОЛОГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ НАУКИ У XXI СТ

(назва навчальної дисципліни)

033 Філософія

(назва освітньої програми)

Рік 2025-2026, семестр 5*

Форма навчання (*денна, заочна, вечірня*) *

i)

Галузь знань*03 Гуманітарні науки

Спеціальність*033 Філософія (шифр, назва)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра та викладач	Кафедра філософії Викладач/викладачі: **Гончаренко Катерина Сергіївна** Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZOJCMToAAAAJ&hl=ua E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): k.s.honcharenko@udu.edu.ua Лінк на курс в Moodle (за наявності) *: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1688
I. Основна мета/цілі навчання	*Сформувати у здобувачів здатність критично аналізувати наукову діяльність із соціокультурної, етичної та антропологічної перспективи, застосовуючи якісні дослідницькі підходи, ознайомити з класичними та сучасними антропологічними підходами до вивчення науки, розвинути навички аналізу науки як соціального процесу, сформувати рефлексію щодо ролі дослідника в епістемічних практиках, заохотити до міждисциплінарного діалогу щодо майбутнього науки.*
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*	*Навчальна дисципліна вибіркова* *Дисципліна за вибором аспіранта* *СВ 02*

III. Обсяг навчальної дисципліни			
	Кількість кредитів	*3*	*3*
	Загальна кількість годин	*90*	*90*
	Лекційні заняття	*10*	*4*
	Семінарські/практичні заняття	*26*	*4*
	Самостійна робота	*54*	*82*

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	***Модуль 1. Антропологія науки: філософські засади, історичні контексти та епістемологічні зрушення*** ***Філософська антропологія як метод дослідження науки.*** *Людська природа та пізнання в науці. Антропологічний поворот у гуманітарному знанні. Наука як продукт і чинник культури.* ***Антропологія як критика науки.*** *Наукове знання в оптиці соціокультурної критики. Когнітивна обмеженість, етичні дилеми, технологічна деформація. Роль міфу, вірувань та авторитету в наукових практиках.* ***Історичні парадигми антропологічного бачення науки.*** *Просвітницькі ідеї: homo scientificus.* ***Модернізм і постмодернізм: критика об'єктивізму.*** *Наука в епоху колоніалізму, постколоніальні читання.* ***Класичні та сучасні теорії науки в антропологічному ключі.*** *Бруно Латур, Мішель Каллон, Донна Харавей.* *STS (science and technology studies) та Actor-Network Theory.* ***Феміністська критика наукового дискурсу.*** ***Модуль 2. Тіло, технології та глобальні трансформації в антропології науки XXI століття*** *Технологічне тіло: антропологія в епоху біотехнологій. Біоетика, біополітика, трансгуманізм. Конструювання тілесності: між природою і техносферою. Гібридність людини в умовах постбіологічного існування.* ***Глобальні виклики і антропологія науки****. Наука в умовах пандемії, воєн і екологічної кризи. «Наука під тиском» – роль наукового знання в надзвичайних ситуаціях. Екологічна антропологія та сталий розвиток.* ***Цифрова антропологія і наукове пізнання.*** *Штучний інтелект як об'єкт і суб'єкт знання. Datafication: наука про обробку масивів даних. Антропологія алгоритмів і автоматизованого дослідження.* ***Майбутнє науки в антропологічній перспективі.*** *Нові образи науковця і трансформації академічного середовища.* ***Антропологічне прогнозування: сценарії наукового майбутнього***
V. Результати навчання	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці. РН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи. РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити цілісне нове знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

	РН10. Продукувати нові системоутворюючі знання на перетині фундаментальних проблем філософії та сучасних суспільних трансформацій в Україні та світі, гнучко моделюючи власну дослідницьку траєкторію відповідно до специфіки обраного наукового напряму (від класичного історико-філософського академізму до культурно-антропологічних чи соціально-освітніх студій), та верифікувати їх у сучасному науковому дискурсі.
VI. Порядок і критерії оцінювання	***Поточний контроль:****1. Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь в них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань та дискусія, доповнення міркувань. (Відповіді на 5 заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 8 балів, в загальному підсумку може становити 40 балів).* *2. Написання фахової статті або фрагменту методологічного підгрунтя дослідження на основі прослуханого в курсі матеріалу. (Розробка оцінюється в 40 балів).* ***Підсумковий контроль** здійснюється у формі усної дискусії на заліковому занятті (в межах дискусії можна отримати 20 балів).* **Критерії оцінювання** Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. (*Оцінку 8 балів здобувач може отримати у випадку системного розуміння теми, позицію обґрунтовує на основі різних джерел; висловлює інноваційну й оригінальну авторську позицію; оцінка 7-6 балів ставиться за комплексне розуміння теми, з наявними незначними огріхами в інтерпретації фактів, міркування обґрунтовує на основі освоєння декількох джерел, має авторську позмицію та вміє логічно структурувати навчальний матеріал; оцінка 5-4 бали ставиться за базове розуміння теми, не оригінальну авторську позицію та її стисле розкриття під час представлення теми, алогічну структуризацію навчального матеріалу; 3-1 бали ставиться за поверхове розуміння теми, наявні значні фактичні помилки та виявлений академічний плагіат.* Під час виконання письмової роботи (написання фахової статті чи методології дослідження): повнота розкриття теми; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; дотримання вимог оформлення письмової роботи. **Рівень відповідності критеріям** Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки. Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно. Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово. Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем. Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу*	**Загальні правила під час занять**: *взаємоповага*; *активна участь* у дискусіях та обговореннях; *вимкнення гаджетів* (під час онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу*: можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише з дозволу викладача. **Дедлайни та умови для перескладання**: *чіткі дедлайни*: всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків*; *перескладання*: можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо). **Академічна доброчесність**: *самостійна робота*: завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим*. **Зворотній зв'язок**: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними нормами – засобами (корпоративна електронна адреса). **Індивідуальні консультації**: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.
VIII. Основні інформаційні ресурси	*Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни** Антропологічні виміри філософських досліджень: науковий журнал. Вип. 24. Дніпро: Український державний університет науки і технологій, 2023. 138 с. Гримич М. (ред.) Антропологія трансформацій. Українське суспільство в умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії. Київ: Дуліби, 2021. 214 с. Кіктенко В. О., Гобова Є. В., Дроботюк О. В. та ін. Західні ідеї в країнах Азії: адаптація, інтерпретація, синтез. Одеса: Азіатика, 2024. 288 с. Литвин С. Х., Добровольська В. В. Підготовка дослідницької пропозиції та презентація результатів наукових досліджень. Київ: Ліра-К, 2022. 268 с. Матяш І. Б., Матвієнко В. М. (ред.) Культурна дипломатія: навчальний посібник. Київ: ДП «ГДІП», 2022. 252 с. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища. Київ: НІСД, 2022. 456 с. Latour, B. (2020). Down to Earth: Politics in the New Climatic Regime. Cambridge: Polity Press. Haraway, D. J. (2022). Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene (updated ed.). Durham: Duke University Press. Descola, P. (2021). Beyond Nature and Culture (2nd ed.). Chicago: University of Chicago Press. Tsing, A. L. (2021). The Mushroom at the End of the World: On the Possibility of Life in Capitalist Ruins (new ed.). Princeton: Princeton University Press. Viveiros de Castro, E. (2023). Cannibal Metaphysics (new translation). Minneapolis: University of Minnesota Press. Ingold, T. (2022). The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill (reissue). London: Routledge.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри __філософії___
протокол №_1__ від __27 серпня 2025 р_____

***** Не є обов'язковим структурним елементом робочої програми навчальної дисципліни (силабуса). Також за рішенням гаранта та науково-методичної ради факультету/інституту відповідно до специфіки освітньої програми, в межах якої викладається навчальна дисципліна, можуть бути додані інші структурні елементи робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) або змінено її технічне оформлення